

Kirpyklų darbuotojams skirtos neprivalomos gairės

2021 m. birželio mėn.

EUROPOS KOMISIJA

Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas
Darbo sąlygų ir socialinio dialogo direktoratas
Darbuotojų saugos ir sveikatos skyrius
Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra
Europos Komisija
B-1049 Briuselis

El. paštas: EMPL-C2-UNIT@ec.europa.eu

Kirpyklų darbuotojams skirtos neprivalomos gairės

Rankraštis parengtas 2021 m. birželio mėn.

Šis dokumentas parengtas Europos Komisijos užsakymu. Jame pateikiama tik autorių nuomonė, ir Europos Komisija nėra atsakinga už jokiais pasekmes, susijusias su pakartotiniu šio leidinio naudojimu. Daugiau informacijos apie Europos Sąjungą rasite internete (<http://www.europa.eu>).

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2022.

© Europos Sąjunga, 2022

Pakartotinio Europos Komisijos dokumentų naudojimo politika įgyvendinama pagal 2011 m. gruodžio 12 d. Komisijos sprendimą 2011/833/ES dėl pakartotinio Komisijos dokumentų naudojimo (OL L 330, 2011 12 14, p. 39).

Jeigu nenurodyta kitaip, šį dokumentą leidžiama pakartotinai naudoti pagal „Creative Commons Attribution 4.0 International“ (CC-BY 4.0) licenciją (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Tai reiškia, kad pakartotinis naudojimas leidžiamas, jeigu tinkamai nurodoma autorystė ir visi pakeitimai.

Norint naudoti ar atgaminti elementus, kurių autorių teisės nepriklauso Europos Sąjungai, gali reikėti gauti atitinkamų teisių turėtojų leidimą.

LT PDF

ISBN 978-92-76-42368-3

doi: 10.2767/851894

KE-01-21-346-LT-N

Turinys

Ižanginės pastabos	6
1. Rizikos vertinimas. Bendroji informacija	7
1.1. Teisiniai įpareigojimai. Pagrindų direktyva 89/391/EEB.....	7
1.2. Rizika ir pasekmės.....	7
1.3. Rizikos vertinimas – priemonė rizikos valdymo metodui nustatyti	9
2. Darbuotojų saugos ir sveikatos ypatumai kirpimo paslaugų sektoriuje	12
2.1. Darbo vieta	12
2.2. Mokymas ir švietimas	13
2.3. Raumenų ir kaulų sistemos sutrikimai	13
2.3.1. Darbo vietos įrengimas ir tinkama įranga	14
2.4. Odos ligos.....	15
2.4.1. Prevencinės ir apsaugos priemonės	15
2.5. Kvėpavimo sistemos sutrikimai.....	17
2.6. Tinitas, klausos pažeidimai ir nuovargis dėl triukšmo darbe	18
Naudingų nuorodų sąrašas	19

Įžanginės pastabos

Parengti kirpyklų darbuotojams skirtas neprivalomas gaires yra vienas iš bendrai sutartų veiksmų, kuriais siekiama padėti savarankiškai įgyvendinti Europos bendrąjį susitarimą dėl kirpyklų darbuotojų sveikatos apsaugos ir saugos.

Šį projektą parengė Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas, atsižvelgdamas į 2019 m. kovo 26 d., 2019 m. gruodžio 5 d., 2020 m. rugsėjo 15 d., 2020 m. gruodžio 2 d. ir 2021 m. kovo 29 d. surengtų susitikimų su socialiniais partneriais metu vykusių diskusijų išvadas.

Į šį brošiūros projektą įtraukti visi socialinių partnerių nuomone svarbūs aspektai. Vis dėlto, kad brošiūra būtų glausta ir paprasta, ne visi šie aspektai išnagrinėti išsamiai.

Buvo nuspręsta, kad šis leidinys turėtų būti skirtas nacionalinėms administracijoms (įskaitant nacionalines darbo inspekcijas), o šios turėtų atitinkamai pritaikyti brošiūrą, kad ja galėtų veiksmingai naudotis pavieniai jų šalių kirpėjai⁽¹⁾.

Leidinio turinys iš esmės grindžiamas socialinių partnerių pateiktais informaciniais dokumentais.

Nekyla jokių abejonių, kad darbuotojų sauga ir sveikata darbe, ypač auksinė darbuotojų saugos ir sveikatos taisyklė, t. y. bendrieji prevencijos principai, tampa kaip niekada svarbūs. Būtent todėl į šį dokumentą, be sutarto turinio, įtraukta tam tikros informacijos apie gaires, kaip spręsti darbo vietoje kylančius uždavinius COVID-19 pandemijos metu.

⁽¹⁾ Šios gairės taip pat gali būti naudingos kitoms Europos Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis veikiančioms organizacijoms, institucijoms, darbo grupėms ir komitetams.

1. Rizikos vertinimas. Bendroji informacija

1.1. Teisiniai įpareigojimai. Pagrindų direktyva 89/391/EEB

1989 m. birželio 12 d. Tarybos direktyva 89/391/EEB dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo⁽²⁾ (toliau – Pagrindų direktyva) darbdaviams, įskaitant kirpimo paslaugų sektoriuje veiklą vykdančius darbdavius, nustatyti įvairūs įpareigojimai. Pagal 5 straipsnį darbdavio pareiga – užtikrinti darbuotojų saugą ir sveikatą visais su darbu susijusiais aspektais. Šiuo požiūriu 6 straipsnyje nurodyta, kad darbdavys turi imtis priemonių, būtinų darbuotojų saugai užtikrinti ir sveikatai apsaugoti, įskaitant profesinės rizikos prevenciją, informavimą ir profesinį mokymą, taip pat būtiną organizavimą ir priemones.

Bet kurioje darbo vietoje, taip pat kirpyklose, labai svarbu taikyti bendruosius prevencijos principus. Šie principai apima taisykles, susijusias su, pavyzdžiui, rizikos vengimu, rizikos šalinimu jos atsiradimo vietoje ir rizikos, kurios negalima išvengti, įvertinimu. Vadovaudamasis šiais principais, darbdavys turi atlikti rizikos vertinimą, kuriame atsižvelgiama į įmonės veiklos pobūdį.

Kitas labai svarbus darbuotojų saugos ir sveikatos principas yra pakeitimo principas, kuris šiomis aplinkybėmis reiškia, kad pirmenybė turi būti teikiama tiems kosmetikos gaminiams⁽³⁾, kuriuos naudojant užtikrinamas aukščiausias darbuotojų sveikatos apsaugos ir saugos lygis. Jei kosmetikos gaminių pakeisti neįmanoma, darbdavys turi naudoti mažiausią poveikį darančius kosmetikos gaminius (dviejų kamerų aplikatorius, pastas, granules ir kt.).

Vis dėlto reikėtų pabrėžti, kad pirmiau pateiktose pastraipose paaiškinti būtiniausi Pagrindų direktyvoje ir kitose atitinkamose direktyvose nustatyti reikalavimai, o valstybės narės gali išlaikyti arba taikyti griežtesnius reikalavimus. Kitaip tariant, jeigu laikomasi būtiniausių Europos Sąjungos lygmeniu nustatytų reikalavimų, valstybės narės gali nuspręsti, kurie konkretūs sprendimai geriausiai tinka jų padėčiai. Todėl šių gairių naudotojams valstybėse narėse patariama pirmiausia patikrinti nacionalines nuostatas, kuriomis į valstybių narių nacionalines teisinės sistemas perkeliama Pagrindų direktyva ir kitos atitinkamos direktyvos.

1.2. Rizika ir pasekmės

Darbo vietoje kirpėjams kyla **įvairių rūšių rizika**, kuri gali sukelti skausmą ir ligas, taip pat tapti nelaimingų atsitikimų priežastimi.

Dauguma kirpėjų yra moterys (dažnai – vaisingo amžiaus). Nėščių darbuotojų darbo sąlygos turi atitikti ES teisės aktus, visų pirma [Direktyvą 92/85/EEB](#)⁽⁴⁾, nacionalinės teisės

⁽²⁾ OL L 183, 1989 6 29, p. 1.

⁽³⁾ Kosmetikos gaminiai reguliuojami 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1223/2009 dėl kosmetikos gaminių su pakeitimais (OL L 342, 2009 12 22, p. 59). Pagal šio reglamento nuostatas kiekvieno rinkai pateikiamo kosmetikos gaminio atveju atsakingas asmuo (pvz., gamintojas, importuotojas ar platintojas) užtikrina jo saugą ir atitinkamą šiame reglamente nustatytą įpareigojimų laikymąsi. Kirpyklose naudojami gaminiai turi atitikti šio reglamento reikalavimus.

⁽⁴⁾ 1992 m. spalio 19 d. Tarybos direktyva 92/85/EEB dėl priemonių, skirtų skatinti, kad būtų užtikrinta geresnė nėščių ir neseniai pagimdžiusių arba maitinančių krūtimi darbuotojų sauga ir sveikata, nustatymo (dešimtoji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) su pakeitimais, p. 1.

aktus ir kolektyvines darbo sutartis. ES lygmeniu darbdaviai, planuodami ir organizuodami darbo veiklą, turėtų atsižvelgti į konkrečius darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, taikomus nėščioms, neseniai pagimdžiusioms ir maitinančioms krūtimi darbuotojoms (4 straipsnio 1 dalis ir 5 straipsnis). Darbdavys, laikydamasis visų galiojančių griežtesnių nacionalinių nuostatų, turi įvertinti, ar nėščia moteris gali atlikti užduotį tam tikromis darbo sąlygomis. Minėtos direktyvos I priede pateikiamas nebaigtinis veiksmų, procesų ir darbo sąlygų sąrašas, skirtas 4 straipsnio 1 dalyje nurodytam vertinimui atlikti, o II priede – nebaigtinis 6 straipsnyje (atvejai, kai draudžiama dirbti kenksmingomis sąlygomis) nurodytų veiksmų ir darbo sąlygų sąrašas.

Profesinę riziką gali lemti įvairios priežastys: kirpėjų elgesys, naudojama darbo technika, darbo organizavimas ir darbo vietos įrengimas. Darbo praktika ir aplinkos veiksniai, dėl kurių gali kilti su kirpėjų sauga ir sveikata susijusi rizika, yra, be kita ko:

- darbas šlapiomis rankomis;
- kosmetikos gaminių naudojimas;
- ašmenų ir aštrių įrankių naudojimas;
- stovėjimas ilgą laiką;
- ilgas darbas susilenkus;
- apsaugos priemonių nenaudojimas arba netinkamas jų naudojimas;
- netinkamas gaminių naudojimas (pvz., koncentruotų gaminių, kaip antai šampūnų ir plaukų dažymo gaminių, neatskiedimas, kaip nurodyta instrukcijose);
- nepakankamai dažnai keičiama kūno laikysena ir užduočių pobūdis;
- nepakankama judėjimo erdvė;
- netinkamai prižiūrimos įrangos naudojimas;
- prastas apšvietimas;
- skersvėjai arba temperatūros svyravimai;
- triukšmas;
- netinkamas gaminių (pvz., kosmetikos priemonių, buteliukų, purškalo flakonų, stiklinių indų, talpyklų) laikymas (ne sausoje, vėsioje vietoje arba kambario temperatūroje).

Dėl šių rizikos veiksnių gali atsirasti **didelių sveikatos sutrikimų**. Pavyzdžiui, ilgą laiką išlaikant įtemptą darbo pozą ir atliekant kartotinius judesius gali imti skaudėti rankas, pečius, nugarą, kojas (išsivystyti venų varikozė) ir pėdas ir atsirasti su darbu susijusių **raumenų ir kaulų sistemos sutrikimų**.

Kartotinis sąlytis su vandeniu ir kosmetikos gaminiais gali sukelti rankų egzema, alergines reakcijas, galvos skausmą ir kvėpavimo sistemos sutrikimus.

Kvėpavimo sistemos sutrikimų taip pat gali atsirasti dėl netinkamai įrengtos ar visiškai neįrengtos vėdinimo sistemos.

Dėl triukšmo darbo vietoje taip pat gali išsivystyti nuolatiniai klausos sutrikimai arba tinitas. Triukšmą kelianti įranga (pvz., plaukų džiovintuvai) ir netgi foninė muzika trukdo bendrauti ir dėl jų sustipėja nuovargio jausmas.

Netinkamas darbo užduočių organizavimas ir darbo vietos įrengimas, ilgos ir nereguliarios darbo valandos kirpėjams, kaip ir bet kuriam kitam darbuotojui, gali daryti neigiamą poveikį – jie gali patirti **su darbu susijusį stresą**.

Apskritai tokie negalavimai daro neigiamą poveikį darbo ir gyvenimo kokybei, o ilgai dėl šių sveikatos sutrikimų kai kurie kirpėjai gali būti priversti atsisakyti šios profesijos.

1.3. Rizikos vertinimas – priemonė rizikos valdymo metodui nustatyti

Atlikti rizikos vertinimą yra vienas iš teisinių įpareigojimų ir geriausias rizikos valdymo būdas. Apskritai rizikos vertinimas turi būti pritaikytas prie konkrečios darbo vietos ir jos ypatumų. Iš esmės darbdaviai turėtų įvertinti kirpyklą, kad nustatytų esamus ir galimus rizikos veiksnius, ir paskui juos išvardyti, kartu nurodydami prevencijos ir apsaugos priemones. Darbdavys taip pat turėtų su darbuotojais aptarti išvadas ir paskui sudaryti atitinkamą prevencijos ir apsaugos planą.

Kad įvykdytų įpareigojimą atlikti rizikos vertinimą, darbdaviai gali norėti susipažinti su tam tikromis Europos ir nacionaliniu lygmenimis prieinamomis internetinėmis priemonėmis. Pavyzdžiui, Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūros (EU-OSHA) sukurta Interaktyvi internetinė rizikos vertinimo priemonė (OiRA) apima praktines kirpimo paslaugų sektoriuje kylančios rizikos vertinimo instrukcijas ir pagalbines priemones. Šie ištekliai prieinami adresu <https://oiraproject.eu/lt/aira-tools/hairdressers>.

Taip pat yra nacionalinių rizikos vertinimo išteklių ir interneto svetainių, kuriuos būtų verta patikrinti.

Atskirų šalių rizikos vertinimo ištekliai

- **Belgija.** Infografikas:
 - <http://www.coiffure.org/nl/sectorinfo/preventie-welzijn>
- **Vokietija.** Kirpėjų rizikos vertinimo programėlė:
 - <https://www.bgw-online.de>

Atskirų šalių nacionalinės interaktyvios rizikos vertinimo priemonės

- **Nyderlandai:**
 - <https://healthyhairdresser.nl/>
 - <https://healthyhairdresser.nl/rie>
- **Airija.** Priemonė „BeSMART“:
 - <http://www.besmart.ie>
 - <http://www.besmart.ie/supported-business-types>
- **Ispanija.** Kirpykloms ir grožio salonams (*Peluquerias y centros de estética*) skirta interneto svetainė:
 - <https://www.prevencion10.es/>
- **Prancūzija.** 2021 m. sausio mėn., bendradarbiaujant su sveikatos draudimo organizacijomis, internete pradėjo veikti kirpėjams skirta interaktyvi rizikos vertinimo priemonė. Kartu buvo išleista informacinė brošiūra, kurioje pristatyta pagrindinė šiame sektoriuje kylanti profesinė rizika, taip pat pateikta pagrindinė nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų statistika.

- Priemonė: <https://www.inrs.fr/media.html?refINRS=outil75>
- Informacinis lankstinukas:
<https://www.inrs.fr/media.html?refINRS=ED %206397>

Už Europos Sąjungos ribų

- **Norvegija.** Norvegijos darbo inspekcijos administruojama priemonė *Risikohjelpen*:
<https://risikohjelpen.arbeidstilsynet.no/>
- **Šveicarija.** *Protection de la santé et sécurité dans la branche de la coiffure. Manuel de la solution pour la branche* – vadovas, kuris turi būti prieinamas visose kirpyklose
- **Jungtinė Karalystė.** <http://www.hse.gov.uk/toolbox/> ir <https://www.hse.gov.uk/simple-health-safety/risk/steps-needed-to-manage-risk.htm>

Atliekant ir (arba) atnaujinant rizikos vertinimą gali būti atsižvelgiama į įvairius informacijos šaltinius. Tai, visų pirma, gali būti pačių darbdavių pastebėjimai, kirpėjų pateiktos pastabos ir pasiūlymai, patirtis, įgyta įvykus įvykiams be padarinių (incidentams, dėl kurių galėjo būti sužaloti ar susirgti žmonės arba galėjo būti sugadintas turtas, bet, laimei, tai neįvyko), ir nelaimingų atsitikimų žurnalas.

Atliekant rizikos vertinimą nustatoma rizika ir atitinkami prevenciniai ir apsaugos veiksmai, skirti tai rizikai pašalinti ar sumažinti.

Kalbant apie kirpyklas, nustatoma, be kita ko, toliau išvardytų rūšių rizika ir jos šalinimo priemonės:

- biologinių veiksnių keliama rizika – geros higienos praktikos taikymas, pavyzdžiui, reguliarius grindų ir tualetų dezinfekavimas;
- fizinių veiksnių keliama rizika – triukšmo mažinimas ir tinkamo apšvietimo užtikrinimas;
- cheminių medžiagų keliama rizika (siekiant išvengti reakcijų ir odos bei kvėpavimo takų įjautrinimo);
- su elektros naudojimu susijusi rizika – tik sertifikuotos įrangos naudojimas;
- paslydimai, suklypimai ir nukritimai – tinkamos darbo vietos ir visos įrangos priežiūros užtikrinimas;
- nudegimai ir įsijovimai – tik sertifikuotos įrangos naudojimas;
- su darbu susijęs stresas – aiškus užduočių apibrėžimas ir kt.

Bet kuriuo metu gali atsirasti nauja rizika, į kurią kartais reikia reaguoti nedelsiant. Pavyzdžiui, dėl dabartinės COVID-19 pandemijos darbdaviai, atlikdami rizikos vertinimą, turi atsižvelgti į daugiau biologinių veiksnių ir laikytis daug daugiau taisyklių, kuriomis siekiama užtikrinti darbuotojų saugumą ir užkirsti kelią koronaviruso plitimui⁽⁵⁾. Siekdama praktiškai padėti darbdaviams, EU-OSHA paskelbė atitinkamas gaires dėl apsaugos nuo COVID-19 darbo vietoje⁽⁶⁾. Šiomis gairėmis darbdaviams padedama šios precedento neturinčios sveikatos krizės metu spręsti su darbuotojų sauga ir sveikata susijusius klausimus⁽⁷⁾. Į jas taip pat įtrauktos esamos konkrečioms sektoriams ir profesijoms skirtos nacionalinės gairės. Be to, EU-OSHA yra sukūrusi specialią internetinę rizikos valdymo priemonę, skirtą padėti įvertinti darbo vietoje kylančią su COVID-19 susijusią riziką.

Verta pažymėti, kad yra nustatytas teisinis reikalavimas dokumentais pagrįsti rizikos

⁽⁵⁾ Be kita ko, nustatytų visuomenės sveikatos institucijų.

⁽⁶⁾ Žr. 3 skyrių.

⁽⁷⁾ Taip pat žr. <https://coiffure.eu/social-dialogue/official-documents/covid-19-protection-health-hairdressers>.

Kirpyklų darbuotojams skirtos neprivalomos gairės

vertinimą ir prevencijos ar apsaugos priemones, kurių turi būti imamasi. Dokumentais pagrindžiant rizikos vertinimą patartina įtraukti šiuos aspektus:

- įvertinimą atliekančio (-ių) asmens (-ų) vardas, pavardė ir pareigos;
- nustatyta rizika;
- darbuotojų grupė, kuriai kyla konkreti rizika (jeigu tokia yra);
- visos būtinos priemonės, kurių dėl to imtasi;
- už priemones atsakingo (-ų) asmens (-ų) vardas, pavardė ir pareigos;
- tolesnių veiksmų laikotarpis.

Primygtinai rekomenduojama, kad visi darbuotojai, įskaitant kirpėjus, darbo vietoje susipažintų su privalomu prevencijos planu ir būtų išmokyti, kaip kasdien elgtis, siekiant užtikrinti savo ir savo kolegų sveikatą ir saugą. Kalbant apie kirpyklas, tai apims tokius klausimus kaip saugus kosmetikos gaminių naudojimas ir nelaimingų atsitikimų prevencija.

2. Darbuotojų saugos ir sveikatos ypatumai kirpimo paslaugų sektoriuje

Siekiant šiame sektoriuje populiarinti su sveikata ir sauga susijusius darbo aplinkos aspektus, rekomenduojama taip sudaryti darbo užduočių grafiką, kad kiek įmanoma būtų vengiama kartotinių judesių arba įtempto darbo ilgą laiką. Taip pat svarbu, kad įsigyjant naują įrangą ir priemones bei įrengiant naujas patalpas ar jas aprūpinant nauja įranga būtų atsižvelgiama į ergonomikos srityje padarytą techninę pažangą⁽⁸⁾. Siekiant užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams kirpyklose ir užtikrinti saugią darbo aplinką, rekomenduojama kosmetikos gaminius laikyti tinkamomis sąlygomis (vėsioje vietoje, neviršijant kambario temperatūros), buteliukus – sandariai uždarytus originalioje pakuotėje, o užsiliepsnoti galinčius gaminius – toliau nuo degių medžiagų⁽⁹⁾. Be to, rekomenduojama imtis kolektyvinių ir individualių apsaugos priemonių⁽¹⁰⁾.

2.1. Darbo vieta

Pirmą kartą naudojamose ir jau naudojamose darbo vietose taikomi būtiniausi saugos ir sveikatos reikalavimai nustatyti atitinkamai 1989 m. lapkričio 30 d. [Direktyvos 89/654/EEB](#) dėl būtiniausių darbovietei taikomų saugos ir sveikatos reikalavimų (pirmosios atskiros Direktyvos, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) I priede ir II priede⁽¹¹⁾.

Abiejuose prieduose nustatyti įpareigojimai, susiję su tokiais pagrindiniais parametrais kaip pastatų, kuriuose įrengtos darbo vietos, elektros instaliacijos stabilumas ir tvirtumas, evakuacijos keliai ir avariniai išėjimai, gaisro aptikimo ir gesinimo įranga, taip pat uždaroje patalpose įrengtų darbo vietų vėdinimas, siekiant palaikyti tinkamą patalpų temperatūrą⁽¹²⁾, natūralus ir dirbtinis apšvietimas, grindys, lubos ir stogai, langai, durys ir vartai, patalpų matmenys ir erdvė patalpose – judėjimo laisvė darbo vietose, poilsio patalpos ir sanitariniai įrenginiai⁽¹³⁾.

Apskritai, siekiant užtikrinti darbuotojų sveikatą ir saugą darbe, darbo vieta turi būti tinkamai organizuota ir ergonomiška. Jei darbo vieta neatitinka šių kriterijų, yra didelė tikimybė, kad darbuotojams kils sveikatos problemų.

Svarbu tai, kad kirpėjai, kaip ir kiti darbuotojai, nuolat patiria su darbu susijusį stresą⁽¹⁴⁾, kurio priežastys gali būti, be kita ko, didelis darbo krūvis, būtinybė dirbti nereguliariomis darbo valandomis, nesugebėjimas daryti pakankamai darbo pertraukų, pernelyg dideli darbo reikalavimai ar nepakankamas aiškumas, kaip atlikti reikiamas užduotis. Verta pažymėti, kad, be psichikos sveikatos problemų, ilgą laiką stresą patiriantiems darbuotojams gali atsirasti didelių fizinės sveikatos sutrikimų, pavyzdžiui, raumenų ir kaulų sistemos problemų.

⁽⁸⁾ Europos bendrojo susitarimo dėl kirpyklų darbuotojų sveikatos apsaugos ir saugos 5 straipsnio 2 dalis ir 5 straipsnio 3 dalis (Ergonomiškos darbo vietos).

⁽⁹⁾ Europos bendrojo susitarimo dėl kirpyklų darbuotojų sveikatos apsaugos ir saugos 6 straipsnis (Nelaimingų atsitikimų prevencija ir darbuotojų sauga).

⁽¹⁰⁾ Europos bendrojo susitarimo dėl kirpyklų darbuotojų sveikatos apsaugos ir saugos 8 straipsnis (Kolektyvinės apsaugos priemonės) ir 9 straipsnis (Individualios apsaugos priemonės).

⁽¹¹⁾ OL L 393, 1989 12 30, p. 1, su pakeitimais.

⁽¹²⁾ Pavyzdžiui, dėl šalčio padidėja dilbiams judinti reikalinga raumenų jėga ir įsitempia sausgyslės, todėl netinkamai elgiamasi su įrenginiais.

⁽¹³⁾ Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad minėtoje direktyvoje nustatyti tik būtiniausi reikalavimai ir kad valstybės narės gali nustatyti griežtesnius šios srities reikalavimus.

⁽¹⁴⁾ Dėl su stresu susijusių klausimų žr. <https://osha.europa.eu/lt/themes/psychosocial-risks-and-stress>.

2.2. Mokymas ir švietimas

Svarbu prisiminti, kad profesinės karjeros laikotarpiu kirpėjai pagal atitinkamas nacionalines taisykles turi lankyti (kvalifikacijos kėlimo) kursus įvairiomis su jų profesija susijusiomis temomis, pavyzdžiui, apie ergonomikos metodus, ir dalyvauti mokymuose darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais. Taip siekiama užtikrinti, kad jie galėtų prisitaikyti prie kintančios darbo aplinkos ir įvertinti riziką, susijusią su tam tikra darbo technika, kūno laikysena, naudojama įranga ar tam tikrais turimais įpročiais.

Šių kursų turinys turėtų būti perteikiamas daugiausia dėmesio skiriant praktiniams realios aplinkos aspektams, kad kirpėjai galėtų reguliariai ir sėkmingai praktiškai panaudoti įgytas žinias. Šis mokymo turinys taip pat galėtų būti pateikiamas pasitelkiant vaizdines priemones, pavyzdžiui, vaizdo įrašų platformose, mobiliosiose programėlėse, socialiniuose tinkluose ir išmaniuosiuose telefonuose.

2.3. Raumenų ir kaulų sistemos sutrikimai

Dažniausi raumenų ir kaulų sistemos sutrikimų **simptomai** yra skausmas, niežulys, riešo kanalo sindromas, sudirginimas, karščio pojūtis, mėšlungis, nutirpimas, silpnumas ir lytėjimo pojūčio išnykimas judant. Gali būti pažeistos tokios kūno dalys kaip pečiai, alkūnės, riešai ir (arba) plaštakos (viršutinės galūnės), keliai (apatinės galūnės), kaklas ir nugara.

Raumenų ir kaulų sistemos sutrikimai gali atsirasti staiga, tačiau dažniau jie išsivysto laipsniškai. Paprastai skausmas ir nuovargis pirmiausia pajuntami baigiantis darbo dienai, tačiau pailsėjus praeina. Vėliau skausmas gali neišnykti net ir po poilsio laikotarpio. Be to, dėl skausmo gali sutrikti miegas, o tai turi neigiamos įtakos darbo rezultatams. Vėliau dėl jaučiamų simptomų gali būti trumpam neatvystama į darbą. Galiausiai skausmas gali visiškai nebeišnykti: pavargę raumenys nustoja veiksmingai dirbėti ir atsiranda klinikiniai simptomai. Šios problemos didėja lėtai ir dažnai sudėtinga nustatyti jų priežastį. Kad simptomai nepasunkėtų ir pakitimai netaptų negrįžtami, kirpėjams patariama apie šiuos simptomus nedelsiant pranešti savo gydytojui.

Raumenų ir kaulų sistemos sutrikimų **priežastys** yra raumenų įtempimą sukeliančios darbo pozos, statinis raumenų įtempimas ir kartotiniai judesiai.

Kirpėjų darbo pozoms dažnai būdingas raumenų įtempimas, pavyzdžiui, jie ilgą laiką dirba ta pačia darbo poza arba ilgai stovi avėdami netinkamus batus. Dėl darbo pobūdžio jie taip pat turi atlikti kartotinius judesius, pavyzdžiui, kartotinai kelti rankas aukščiau pečių lygio, laikyti iškeltus žastus, lenktis į šonus arba į priekį, laikyti kaklą palenktą į priekį, pernelyg išsitiesti, nuolat lankstyti ar sukioti riešus. Kartotinai ir ilgą laiką atliekant tuos pačius judesius didėja raumenų ir kaulų sistemos sutrikimų rizika.

Statinis raumenų įtempimas atsiranda tada, kai tam tikra kūno dalis ilgą laiką (ilgiau kaip keturias sekundes) išlaikoma iš esmės tokioje pat padėtyje ir tuo metu raumenys yra nuolat įtempti. Dėl to gali atsirasti problemų, turinčių įtakos pečiams ir rankoms, taip pat nugarai. Statinių darbo pozų pavyzdžiai gali būti ilgas sėdėjimas ar stovėjimas arba buvimas pasilenkus. Statinis raumenų įtempimas yra dažnas reiškinys dirbant darbą, kai atliekami kartotiniai rankų, alkūnių, riešų ir pirštų judesiai, o kaklo ir pečių sritis išlieka statiška.

Vienas iš tinkamų **prevencinių ir apsaugos priemonių** pavyzdžių yra atitinkamos darbo praktikos taikymas: kirpėjai turėtų vengti ilgą laiką dirbti pasirinkus nepatogią kūno laikyseną ir keisti užduotis (užduočių kaitaliojimas), kaitalioti sėdimą ir stovimą darbą,

naudotis specialia kirpėjo kėde, dirbdami vaikščioti aplink savo klientus, išlaikyti tinkamą atstumą (nepriartinti per arti, nebūti per toli, per aukštai ir per žemai), prašyti savo klientų bendradarbiauti (pvz., labiau išsitiesti arba šiek tiek pasilenkti) ir išlaikyti sveiką laikyseną bei veidrodyje tikrinti, ar ji yra taisyklinga. Kitos priemonės yra kirpyklos kėdžių ir (arba) taburečių pritaikymas pagal kliento ūgį, atitinkamas kirpyklos plautuvės aukščio suregulavimas, geros plaukų kirpimo technikos naudojimas (vadinamoji abiejų delnų technika) ir gerai prižiūrimų žirklių bei lengvų plaukų džiovintuvų naudojimas.

Daugiau informacijos apie tai, kaip kirpėjai gali užkirsti kelią raumenų ir kaulų sistemos sutrikimams, pateikiama kituose šaltiniuose⁽¹⁵⁾.

2.3.1. Darbo vietos įrengimas ir tinkama įranga

Raumenų ir kaulų sistemos sutrikimus gali sukelti ir kiti veiksniai.

Tokios **priežastys** yra, be kita ko, netinkamai įrengta darbo vieta, pavyzdžiui, nepakankamai platūs perėjimai, kliūtys, nepakankama judėjimo erdvė užduotims atlikti, netinkamas kirpyklos (klientų) kėdžių, galvos plautuvių, kėdžių su ratukais ir vežimėlių aukštis, slidžios grindys ir nepakankama ir (arba) labai ryški šviesa.

Kai kirpėjai dirba rankas laikydami netinkamame aukštyje, gali būti įtemptiami jų nugaros, pečių ir kaklo raumenys. Taip gali atsitikti, jeigu galvos plautuvės ar kirpyklos kėdės yra netinkamo aukščio. Pavyzdžiui, jei atstumas nuo kaklo atramos iki plautuvės krašto yra pernelyg didelis, kirpėjas turi įsitempti, kad pasiektų klientą. Dėl to gali atsirasti nugaros, pečių ir rankų problemų.

Prevencinės ir apsaugos priemonės apima kelias sritis.

Toliau išvardyti tinkamai įrengtos darbo aplinkos ypatumai:

- funkcinis įvairių darbo erdvių ir zonų artumas (sudarant sąlygas laisvai judėti po įvairias zonas);
- tinkama ir gerai organizuota erdvė, kurioje užtikrinama laisvė judėti darbo vietose;
- geras apšvietimas (pakankamas, bet ne pernelyg ryškus);
- tinkama grindų danga (stabili, lygi, tvirta ir neslidi, be kliūčių);
- geras vėdinimas;
- pastovi ir tinkama temperatūra;
- poilsio kambarys ir lengvai pasiekiamą gaminių laikymo vieta.

Gerai baldai taip pat yra svarbūs ir apima tokius aspektus kaip:

- reguliuojamos kirpyklos kėdės (kuriose sėdi klientai);
- reguliuojamo aukščio atskirai įrengtos galvos plautuvės, kurias galima pastatyti pasvirai;
- ergonominė kėdė su integruota galvos plautuve (atstumas nuo kaklo atramos iki plautuvės krašto turi būti toks, kad kirpėjai turėtų kuo mažiau tiesis link klientų);
- reguliuojamo aukščio kėdės su ratukais ir lengvai į priekį pasvirusia sukamąja sėdyne, kad būtų galima išlaikyti natūralų stuburo išlinkimą, ir reguliuojamo aukščio vežimėliai su ratukais.

Gera įranga apima:

- specialiai dešiniarankiams arba kairiarankiams pritaikytas ergonomiškas plaukų

⁽¹⁵⁾ Šaltiniai: Verhamme, M. (2014), 'A close shave', *Transnational ESF Project – Final report – phase 1*, Coiffure, Ghent (<https://www.videncenterforfrisorer.dk/wp-content/uploads/dokumenter/rapporter/A%20close%20shave.%20January%20March%202014%20TRANSNATIONAL%20ESF%20PROJECT.pdf>) ir Coiffure, *Fiches Take Care of Yourself! – Skin prevention and ergonomics for hairdressers*, Coiffure, Ghent (https://www.febelhair.org/sites/default/files/ubk-fiches-zorg_voor_jezelf-en-lr.pdf).

- kirpimo žirkles su atrama pirštui;
- lengvas belaides plaukų kirpimo mašinėlės su ovalo formos rankena;
- lengvus plaukų šepetčius su pakankamai ilgomis ir neslidžiomis rankenomis ir kuo mažiau vibruojančius ergonomiškus plaukų džiovintuvus (lengvus, kuo tyliau veikiančius ir specialiai pritaikytus dešiniarankiams arba kairiarankiams) su cilindro arba ovalo formos rankena.

Nepakankamai prižiūrint įrangą ar netinkamai pakeičiant pažeistą medžiagą didėja rizika, kad dėl darbo nuolat įtemptų raumenų poza, įsitempimo, kartotinių judesių ir kt. bus patiriamos raumenų traumos ir pažeidžiami kaulai.

2.4. Odos ligos

Dažniausi kontaktinės (iritacinės ir alerginės) egzemos **simptomai** yra sausa oda, raudonos dėmės, niežulys, odos pleiskanojimas, odos įtrūkimai ir (arba) pūslės, skausmas ir supleišėjusi oda.

Egzema yra uždegiminė odos reakcija, kurią sukelia įvairios priežastys. Egzema nėra užkrečiama (jos nesukelia bakterijos, grybeliai ar virusai) ir šio odos uždegimo vienas asmuo negali perduoti kitam asmeniui. Vis dėlto pažeistoje odoje greitai prasideda infekcijos.

Kontaktinė egzema (dermatitas) gali būti dviejų rūšių: iritacinė ir alerginė.

Kontaktinės egzemos **priežastys** yra drėgna aplinka ir kosmetikos gaminiai, ypač plaukų plovimas nemūvint pirštinių, – o tokiais atvejais oda tiesiogiai liečiasi su kosmetikos gaminiiais (šampūnu, plaukų dažais, plaukų priežiūros priemonėmis ir kt.), ir nuolatinis žirklių bei skustuvų naudojimas.

Rankų odos uždegimas paprastai atsiranda dėl rankų odos sudirgimo, kurį lemia tokios priežastys kaip trumpas sąlytis su didelės koncentracijos kosmetikos gaminiiais, pavyzdžiui, plaukų šviesikliu ar dažais, (daugiausia) kartotinis sąlytis su dirginančiomis medžiagomis ir dažnai naudojami šlapie produktai arba nedidelės koncentracijos kosmetikos gaminiai kaip antai šampūnas ir muilas.

Viena iš pagrindinių egzemos priežasčių yra kartotinis sąlytis su vandeniu. Kirpėjams kyla didesnė rizika patirti odos problemų jeigu jų rankos ilgiau kaip dvi valandas per dieną būna veikiamos vandens arba kelis kartus per dieną būna šlapios ir jeigu jie daugiau kaip 10 kartų per dieną su šampūnu plauna klientų plaukus.

2.4.1. Prevencinės ir apsaugos priemonės

2.4.1.1. Tinkama odos apsauga

Pagrindinis odos apsaugos metodas – naudoti kosmetikos gaminius, kuriais užtikrinamas aukščiausias darbuotojų sveikatos apsaugos ir saugos lygis, arba, jeigu pakeisti neįmanoma, naudoti mažiausią poveikį darančius gaminius ir kaitalioti užduotis. Rekomenduojama, jei įmanoma, užtikrinti užduočių, kai naudojamas vanduo, ir užduočių, kurioms atlikti vanduo nenaudojamas, pusiausvyrą, kad būtų išvengta ilgalaikio kartotinio sąlyčio su vandeniu ir odą dirginančiomis medžiagomis. Iš esmės kirpėjams patariama naudoti švelnų muilą ir rankų kremą (be dažiklių ir kvapiųjų medžiagų), įrangą, kurios

sudėtyje nėra nikelio⁽¹⁶⁾, ir tinkamas vienkartinės ar daugkartinės pirštines be pudros⁽¹⁷⁾, darbo metu nuo rankų ir pirštų nusiimti juvelyrinius dirbinius ar papuošalus ir plaukus kirpti prieš jų dažymą.

Be užduočių, kai naudojamas vanduo, ir užduočių, kurioms atlikti vanduo nenaudojamas, kaitaliojimo kirpykloje, kirpėjai taip pat gali stengtis apsaugoti savo rankas kasdieniame gyvenime: mūvėti šiltas pirštines žiemą eidami į lauką ir naudoti apsaugines pirštines atlikdami namų ruošos darbus, kuriems reikalingas vanduo, taip pat nedelsiant ir higieniškai gydyti žaizdas.

Odos kremai. Rekomenduojama naudoti neutralius drėkinamuosius ir (arba) maitinamuosius odos kremus. Šių kremų sudėtyje neturėtų būti dažiklių ar kvapiųjų medžiagų, nes jie gali sukelti alergijas. Visi darbuotojai turėtų turėti savo kremą arba jis turi būti supiltas į dozatorių, kad būtų išvengta įvairių darbuotojų kryžminės taršos.

Užduotims atlikti pritaikytos vienkartinės ar daugkartinės pirštines. Apsauga užtikrinama tik mūvint tinkamas pirštines. Kai kuriais su plaukų kirpimu susijusiais atvejais tikslinga naudoti vienkartinės pirštines, kurios yra labai plonos ir paprastai patogesnės, o kitas atvejais geriau naudotis storesnėmis daugkartinėmis pirštinėmis. Visos pirštinės turėtų būti be latekso.

Vienkartinės pirštines. Pirštinių mūvėjimas – svarbiausia priemonė, padedanti kuo labiau sumažinti odos problemų riziką, todėl maišant, tepant ir išskalaujant plaukų dažus ir nuskalaujamas plaukų dažymo priemones, maišant, tepant ir išskalaujant plaukų šviesinimo priemones, ruošiant, tepant, neutralizuojant ir išskalaujant ilgalaikio sušukavimo priemones ir atliekant kitas plaukų plovimo ir skalavimo procedūras visada reikėtų mūvėti vienkartinės pirštines.

Nerekomenduojama laikyti rankų įmerktų į vandenį ilgiau kaip 30 minučių per valandą, o kai plaunant ar skalaujant plaukus praleidžiama daugiau kaip pusė darbo dienos, labai tikėtina, kad oda išsausės. Todėl rekomenduojama, kad kirpėjai, atlikdami tokias užduotis, mūvėtų vienkartinės pirštines (be latekso) su ilgais atlankais, dengiančiais riešą ir apatinę dilbio dalį (geriausiu atveju – apie 30 cm ilgio skaičiuojant nuo atlankų iki pirštų galiukų), kad į vidų nepatektų jokio skysčio. Tokios pirštinės turėtų būti be pudros ir lygios.

Kirpėjai gali po vandeniui atspariomis pirštinėmis mūvėti plonas medvilnines pirštines, kad jos sugertų prakaitą.

Daugkartinės pirštines. Kad išvengtų egzemos, kirpėjai, valydami ir dezinfekuodami įrangą, kirpyklos plautuves, grindis ir kt., taip pat turėtų naudoti storesnes daugkartinės pirštines.

Pirštinės yra asmeninė priemonė ir jomis niekada neturi būti dalijamasi. Pirštines reikėtų tinkamai nusimauti. Vėl maunantis daugkartinės pirštines, jų vidus turėtų būti sausas.

Patarimai, kaip naudoti pirštines:

- įsigykite tinkamos formos ir dydžio pirštines (mažas, vidutinio dydžio arba didelės);
- prieš maudamiesi pirštines įsitikinkite, kad rankos yra švarios ir sausos;
- nusiimkite papuošalus;
- nusiėmę pirštines rankas patepkite kremu;
- niekada pakartotinai nenaudokite vienkartinių pirštinių;

⁽¹⁶⁾ Šaltiniai: Verhamme, M. (2015), 'A close shave', *Ergonomics for Start-up Hairdressers – Transnational ESF project*, Coiffure, Ghent (<https://www.febelhair.org/sites/default/files/ergonomie-2015-en-lr.pdf>); Coiffure, *Fiches Take Care of Yourself! – Skin prevention and ergonomics for hairdressers*, Coiffure, Ghent (https://www.febelhair.org/sites/default/files/ubk-fiches-zorg_voor_jezelf-en-lr.pdf); Verhamme, M. (2014), 'A close shave', *Transnational ESF Project – Final report – phase 1*, Coiffure, Ghent (https://www.febelhair.org/sites/default/files/esf-project-eng_def-hr-zonder_afloop-printer.pdf).

⁽¹⁷⁾ Žr. dokumentą „AAP reglamento gairės. Reglamento (ES) 2016/425 dėl asmeninių apsaugos priemonių taikymo vadovas“ (angl. *PPE Regulation Guidelines - Guide to application of Regulation EU 2016/425 on personal protective equipment*, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/29201>) ir 1989 m. lapkričio 30 d. Tarybos direktyvą 89/656/EEB dėl būtiniausių saugos ir sveikatos apsaugos reikalavimų, darbuotojams darbo vietoje naudojančias asmenines apsaugos priemones.

- ką nors plaudami, atlenkite kirpėjo pirštinės atlaną.

2.4.1.2. Darbo vietos įrengimas

Turėtų būti įrengta atskira maišymo vieta, kuri daugiausia turėtų būti atskirta nuo pagrindinės kirpyklos patalpos.

2.4.1.3. Alergijos nesukelianti įranga

Kai kurie žmonės yra alergiški metalui nikeliumi, todėl kai daiktai, pavyzdžiui, papuošalai, arba įranga, kurių sudėtyje yra nikelio, liečiasi su tokių žmonių oda, jiems prasideda alerginės reakcijos. Kirpėjai gali būti alergiški nikeliumi dar prieš pradėdami verstis šia profesija arba jiems tokia alergija gali išsivystyti vėliau (asmenys, kurie yra alergiški vienai medžiagai, yra linkę alergiškai reaguoti ir į kitas medžiagas). Kirpyklose nikelio gali būti aptinkama iš nerūdijančio plieno pagamintuose reikmenyse, pavyzdžiui, žirkklėse ir plaukų segtukuose, todėl alergiškiems kirpėjams kyla sudirginimo ar alerginių reakcijų pavojus.

Kirpėjams rekomenduojama nusiimti rankų ir pirštų papuošalus ir visą darbo dieną juos laikyti nuošalyje. Taip yra todėl, kad nešiojami papuošalai trukdo jiems gerai nusiplauti ir nusišluostyti rankas, o tai dažnai būtina dirbant su vandeniu. Be to, po papuošalais gali kauptis drėgmė ir kosmetikos gaminių likučiai, dėl kurių gali kilti odos problemų.

Daugiau informacijos apie odos ligas pateikiama kituose šaltiniuose⁽¹⁸⁾ ⁽¹⁹⁾.

2.5. Kvėpavimo sistemos sutrikimai

Dėl sąlyčio su kosmetikos gaminiuose, kaip antai dažuose, šviesikliuose, plaukų tiesinimo priemonėse, plaukų lake, esančiomis medžiagomis, kvapiosiomis medžiagomis ir aromatais, kirpėjams gali atsirasti kvėpavimo sistemos sutrikimų. Dėl sąlyčio su tokiomis medžiagomis kvėpavimo takuose gali prasidėti alerginė reakcija, pasireiškianti tokiais simptomais kaip kosėjimas, švokštimas ir dusulys, čiaudulys, sloga ir astma.

Verta pažymėti, kad kvėpavimo takų ligos išsivysto tik esant ilgalaikiam kartotiniam sąlyčiui su nedideliu tokių medžiagų kiekiu. Naudojant tokią medžiagą gali atsirasti simptomų, kurie dėl nepakankamo (tinkamo) vėdinimo stiprėja. Ilgainiui, kai tik asmuo yra įjautrintas tam tikrai medžiagai, esant vienkartiniam sąlyčiui su netgi labai nedideliu tos medžiagos kiekiu gali pasireikšti gerokai silpnesni simptomai negu tie, dėl kurių iš pradžių išsivystė padidėjusio jautrumo būklė. Alergiško asmens sveikata dažnai pagerėja tuomet, kai jis neina į darbą.

Prevencinės ir apsaugos priemonės apima rizikos vertinimą, pakeitimo principo taikymą ir gerą vėdinimo sistemą.

Kaip siūloma 1 skyriuje, darbdaviai turėtų įvertinti riziką, kad nustatytų, kurios medžiagos, galinčios sukelti kvėpavimo sistemos sutrikimus, yra naudojamos arba susidaro atliekant užduotis, ir nuspręsti, kam ir koku būdu gali būti padaryta žala. Be to, jie turėtų naudoti

⁽¹⁸⁾ Šaltiniai: Verhamme, M. (2014), 'A close shave', *Transnational ESF Project – Final report – phase 1*, Coiffure, Ghent (<https://www.videncenterforfrisorer.dk/wp-content/uploads/dokumenter/rapporter/A%20close%20shave.%20January%20March%202014%20TRANSNATIONAL%20ESF%20PROJECT.pdf>) ir Coiffure, *Fiches Take Care of Yourself! – Skin prevention and ergonomics for hairdressers*, Coiffure, Ghent.

⁽¹⁹⁾ Šaltinis – Iniciatyvos „SafeHair 1.0“ ir „SafeHair 2.0“ – „Odos apsauga dirbant kirpėjo darbą“, pateikiama adresu <https://www.safehair.eu/safehair/homepage>, įskaitant medicinos informacinį dokumentą, pateikiamą adresu https://www.safehair.eu/fileadmin/user_upload/documents/Documents/Grundlagendokument/Occupational_Skin_Diseases_in_hairdressing_EN.pdf.

gaminius, kuriais užtikrinamas aukščiausias darbuotojų sveikatos apsaugos ir saugos lygis, arba, laikantis pakeitimo principo, mažiausią poveikį darančius gaminius. Jei pakeisti neįmanoma, darbdaviai turi pagalvoti apie būdus, kaip išvengti poveikio, ir kuo labiau sumažinti poveikio koncentraciją, laiką ir dažnumą bei jį patiriančių darbuotojų skaičių. Taigi rizikos vertinimas turėtų apimti metodus, susijusius su taršos valdymu jos šaltinio vietoje, šiuo tikslu pertvarkant darbo procesą (vengiant aerozolių ir garų susidarymo, įdiegiant gerą vėdinimo sistemą susidarančioms taršiosioms medžiagoms kontroliuoti ir taikant kitas darbo vietų organizavimo priemones, pavyzdžiui, įrengiant atskiras zonas medžiagoms maišyti).

Kirpėjams primygtinai rekomenduojama naudoti negaruojančias šviesinamąsias medžiagas ir purškiklius (be dujų) ir tinkamai skiesti koncentruotus gaminius (pvz., šampūnus, plaukų dažus).

Patartina reguliariai stebėti ir iš naujo vertinti poveikį ir sveikatos problemas. Jei atsiranda respiracinių simptomų, kurie galėtų būti susiję su darbu, turėtų būti atliekami sveikatos patikrinimai. Patartina registruoti išvadas ir konsultuotis su darbuotojais ir (arba) jų atstovais, ypač vertinant darbo vietoje atsirandančią riziką, poveikį ir kvėpavimo sistemos sutrikimus, tam tikras medžiagas keičiant kitomis medžiagomis ir renkantis asmenines apsaugos priemones, taip pat aiškinant stebėsenos, įskaitant sveikatos stebėseną, rezultatus. Verta pažymėti, kad dėl sąlyčio su lateksu kai kuriems darbuotojams gali prasidėti ne tik odos bėrimas, dilgėlinė, niežulys ir nosies, akių ar sinusų ligų simptomai, bet ir alergija lateksui⁽²⁰⁾ ar astma.

Daugiau informacijos apie odos ligas pateikiama kituose šaltiniuose⁽²¹⁾.

2.6. Tinitas, klausos pažeidimai ir nuovargis dėl triukšmo darbe

Ilgai dirbant didelio triukšmo sąlygomis²² gali prasidėti tinitas (atsirasti spengimo, švilpimo, zvimbimo ar ūžimo ausyse pojūtis) arba išsivystyti klausos sutrikimai, dėl kurių jaučiamas skausmas, taip pat sutrikti miegas. Klausos sutrikimai gali būti nuolatiniai. Klausos pažeidimus taip pat gali sukelti staigus labai stiprus garsas.

Jei darbe būna didelis triukšmas, kuris kirpyklose atsiranda dėl triukšmą keliančios įrangos (pvz., naudojamų plaukų džiovintuvų) ir foninės muzikos, taip pat gali tapti sunkiau išgirsti įspėjimus. Be to, žmonės mažiau žino apie tai, kas vyksta jų aplinkoje, o dėl to gali kilti su sauga susijusi rizika ir rizika susižeisti. Dėl triukšmo taip pat tampa sunkiau bendrauti, taigi padidėja nuovargio jausmas.

Sumažinus foninio triukšmo lygį, pavyzdžiui, pritildžius muziką, tampa lengviau kalbėti ir išgirsti, ką šneka kiti, taip pat galima geriau sekti pokalbius.

Būtina savęs paklausti: „Ar kyla triukšmo problema? Ar galiu normaliai kalbėti su bendradarbiais, esančiais dviejų metrų atstumu?“ Jei neįmanoma sumažinti įrangos keliamo triukšmo, būtų geriausia ją pakeisti tyliau veikiančia įranga arba kitokiu, tylesniu darbo procesu ir riboti laiką, kurį darbuotojai praleidžia triukšmingoje aplinkoje.

⁽²⁰⁾ Taip pat kyla rizika, kad klientui prasidės 1-ojo tipo alergija (šokas).

⁽²¹⁾ Šaltinis – EU-OSHA, „Faktai 39. Kvėpavimo takus jautrinančios medžiagos“, <https://osha.europa.eu/lt/publications/factsheet-39-respiratory-sensitisers/view>.

⁽²²⁾ Dėl teisinių nuostatų žr. 2003 m. vasario 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/10/EB dėl būtiniausių sveikatos ir saugos reikalavimų, susijusių su fizinių veiksnių (triukšmo) keliamo rizika darbuotojams (Septynioliktoją atskirą direktyvą, kaip apibrėžta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje), su pakeitimais, OL L 42, 2003 2 15, p. 38.

Naudingų nuorodų sąrašas

Socialinių partnerių parengtos brošiūros

Verhamme, M. (2015), 'A close shave', *Ergonomics for Start-up Hairdressers – Transnational ESF project*, Coiffure, Ghent, <https://www.febelhair.org/sites/default/files/ergonomie-2015-en-lr.pdf>.

Verhamme, M. (2015), 'A close shave', *Preventing Skin Complaints for Start-up Hairdressers – Transnational ESF project*, Coiffure, Ghent, <https://www.febelhair.org/sites/default/files/huidpreventie-2015-en-lr.pdf>.

Coiffure, *Fiches Take Care of Yourself! – Skin prevention and ergonomics for hairdressers*, Coiffure, Ghent, https://www.febelhair.org/sites/default/files/ubk-fiches-zorg_voor_jezelf-en-lr.pdf.

Verhamme, M. (2014), 'A close shave', *Transnational ESF Project – Final report – phase 1*, Coiffure, Ghent, https://www.febelhair.org/sites/default/files/esf-project-eng_def-hr-zonder_afloop-printer.pdf.

Projektas „SafeHair“, iniciatyvos *SafeHair 1.0* ir *SafeHair 2.0* (socialinio partnerio projektas „Odos apsauga dirbant kirpėjo darba“), <https://www.safehair.eu/safehair/homepage/>.

Projektas „ErgoHair“, *Cut to the Chase! – Ergonomic tips for the employer* (ES projektas „ErgoHair“, susitarimas VS/2017/0077), <https://www.ergohair.eu/wp-content/uploads/ERGOHAIR-EMPLOYERS-2019-ENG.pdf>.

Projektas „ErgoHair“, *Cut to the Chase! – Ergonomic tips for the employee* (ES projektas „ErgoHair“, susitarimas VS/2017/0077), <https://www.ergohair.eu/wp-content/uploads/ERGOHAIR-EMPLOYEES-2019-ENG.pdf>.

Projektas „ErgoHair“, *Cut to the Chase! – Ergonomic tips for education and training* (ES projektas „ErgoHair“, susitarimas VS/2017/0077), <https://www.ergohair.eu/wp-content/uploads/ERGOHAIR-EDUCATION-2019-ENG.pdf>.

Socialinių partnerių atlikti tyrimai

Projektas „ErgoHair“ (2019), *Musculoskeletal Health of Hairdressers – Protection of occupational health and safety at workplace* (medicinos informacinis dokumentas), <https://www.ergohair.eu/wp-content/uploads/ERGOHAIR-MEDICAL-REFERENCE-DOCUMENT-2019-ENG.pdf>.

Sonsmann, F., Braumann, A., Wilke, A., Malte John, S. and Wulfhorst, B., *Occupational Skin Diseases in the Hairdressing Trade*, Osnabriuko universitetas (medicinos informacinis dokumentas), https://www.safehair.eu/fileadmin/user_upload/documents/Documents/Grundlagendokument/Occupational_Skin_Diseases_in_hairdressing_EN.pdf.

Skoufi, G. I., Nena, E., Kostikas, K., Lialios, G. A., Constantinidis, T. C., Daniil, Z. and Gourgoulis, K. (2013), *Work-related respiratory symptoms and airway disease in hairdressers*, *International Journal of Occupational and Environmental Medicine*, vol. 4, pp. 53–60.

Dulon, M., Peters, C., Wendeler, D. and Nienhaus, A. (2011), *Trends in occupational airway diseases in German hairdressers: Frequency and causes*, American Journal of Industrial Medicine, vol. 54, pp. 486–493.

Valstybių narių pavyzdžiai

Projektas „ErgoHair“, *Good Practice Examples*, <https://www.ergohair.eu/wp-content/uploads/ERGOHAIR-GOOD-PRACTICE-EXAMPLES-2019-ENG.pdf>.

‘A close shave’ (vaizdo įrašas nyderlandų kalba su subtitrais anglų kalba), <https://www.youtube.com/watch?v=Fhi4cXg7gqM>.

‘Healthy Hairdresser’, <https://healthyhairdresser.nl/>.

EU-OSHA leidiniai

„OSHWiki“ straipsniai, [https://oshwiki.eu/wiki/Occupational_Safety_and_Health_Administration_\(OSHA\)](https://oshwiki.eu/wiki/Occupational_Safety_and_Health_Administration_(OSHA)).

„Psichosocialinė rizika ir stresas darbe“, <https://osha.europa.eu/lt/themes/psychosocial-risks-and-stress>.

E-facts 34 – Risk assessment for hairdressers, <https://osha.europa.eu/en/publications/e-fact-34-risk-assessment-hairdressers>.

„Kirpėjų raumenų ir kaulų sveikata“, <https://osha.europa.eu/lt/publications/musculoskeletal-health-hairdressers/view>.

Occupational Health and Safety in the Hairdressing Sector (kirpyklų darbuotojams kylančios sveikatos sutrikimų rizikos ataskaita), <https://osha.europa.eu/en/publications/occupational-health-and-safety-hairdressing-sector/view>.

OiRA (interaktyvi internetinė rizikos vertinimo priemonė)

„Kaip atlikti rizikos vertinimą“, <https://oiraproject.eu/lt/how-carry-out-risk-assessment>.

„OiRA priemonės“ (kirpimo paslaugų sektorius), https://oiraproject.eu/lt/oiratools?text=&field_sector_category %5B1192 %5D=1192&sort=date.

Su COVID-19 susiję klausimai

„COVID-19. Grįžimas į darbo vietą: darbo vietų pritaikymas ir darbuotojų apsauga“, https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19._Gr%C4%AF%C5%BEimas_%C4%AF_darbo_viet%C4%85:_darbo_viet%C5%B3_pritaikymas_ir_darbuotoj%C5%B3_apsauga.

OiRA priemonė. COVID-19 peržiūra, <https://oiraproject.eu/oiratools/eu/covid-19/covid-19-revision>.

COVID-19 – Protection of the Health of Hairdressers, <https://coiffure.eu/social-dialogue/official-documents/covid-19-protection-health-hairdressers>.

KAIP SUSISIEKTI SU ES

Asmeniškai

Visoje Europos Sąjungoje yra šimtai *Europe Direct* informacijos centrų. Artimiausio centro adresą rasite svetainėje https://europa.eu/european-union/contact_lt.

Telefonu arba el. paštu

Europe Direct tarnyba atsakys į jūsų klausimus apie Europos Sąjungą. Su šia tarnyba galite susisiekti:

- nemokamu telefonu: 00 800 6 7 8 9 10 11 (kai kurie operatoriai už šiuos skambučius gali imti mokesť),
- šiuo standartiniu numeriu: +32 22999696 arba
- elektroniniu paštu svetainėje https://europa.eu/european-union/contact_lt.

KAIP RASTI INFORMACIJOS APIE ES

Internetas

Informacijos apie Europos Sąjungą visomis oficialiosiomis ES kalbomis galima rasti svetainėje *Europa* adresu https://europa.eu/european-union/index_lt.

ES leidiniai

Nemokamų ir mokamų ES leidinių galite atsisiųsti arba užsisakyti <https://op.europa.eu/lt/publications>. Jeigu jums reikia daugiau nemokamų leidinių egzempliorių, kreipkitės į *Europe Direct* arba į vietos informacijos centrą (žr. https://europa.eu/european-union/contact_lt).

ES teisė ir susiję dokumentai

Norėdami susipažinti su ES teisine informacija, įskaitant visus ES teisės aktus nuo 1952 m. visomis oficialiosiomis kalbomis, apsilankykite svetainėje *EUR-Lex* (<http://eur-lex.europa.eu>).

ES atvirieji duomenys

ES atvirųjų duomenų portale (<http://data.europa.eu/euodp/lt>) galima susipažinti su ES duomenų rinkiniais. Duomenis galima nemokamai parsisiųsti ir pakartotinai naudoti tiek komerciniais, tiek nekomerciniais tikslais.

